

Lluís Juste de Nin (Barcelona, 1941) és sobretot conegut per la seva tasca com a director creatiu de la firma Armand Basi. També ha estat, però, dibuixant i ninotaire, i l'any 2004 va publicar la seva primera novel·la gràfica: un relat de la pròpia nissaga familiar. Ara acaba de publicar la segona: 'Montecristo 41' (Edicions de Ponent). És una versió lliure del clàssic d'Alexandre Dumas. Una versió lleial, i audaç.

“El meu Montecristo és més vulnerable que el de Dumas”

que imposava respecte: gruixut, paper de qualitat... Això, em sembla, ja em predisposà a llegir-lo amb un delit i un neguit especials. I tant la història com el personatge, és clar, em fascinaren.

—**El vostre Montecristo, en tot cas, no és igual que el de Dumas.**

—No. Al meu llibre tots els personatges estan molt més humanitzats. El Montecristo de Dumas té un punt gòtic i potser inhumà. Sembla inaccessible, a pesar d'uns petits parèntesis d'emoció. El meu, en canvi, és més vulnerable i emotiu. És capaç de plorar amb un bon record, o escoltant una música. Fins i tot físicament l'he volgut fer més humà: té fotofòbia, pateix de lumbàlgia.

—**Al vostre llibre, com al de Dumas, hi apareixen personatges reals.**

—Però els meus personatges són Pau Casals, Pompeu Fabra, Tarradellas; Dumas, en canvi, a la seva novel·la hi fa aparèixer Napoleó. És a dir, que els meus personatges reals són també més humans que els seus.

—**Un altre aspecte que diferencia la vostra obra de l'original és que en la vostra hi ha molt d'humor.**

—Sí, faig servir l'humor per burlar-me d'alguns personatges i aspectes de la nostra societat: els mediàtics, els que viuen de no fer res i d'anar apareixent a la premsa del cor, els que ho frivolitzen o ho corrompen tot...

—**Quins són els personatges de l'obra que més us estimeu?**

—Principalment, dos: el mossèn Faria i el fidel Bertuccio. Mossèn Faria és qui comparteix la cel·la amb Montecristo, qui el salva a través de la il·lustració i el coneixement, qui l'educa i fa que deixi de ser Edmond Dantès, el noi mariner, per convertir-se en el Comte de Montecristo, l'home de món, cultivat i enigmàtic. Tots dos personatges tenen una relació que a mi m'agrada molt. Per exemple quan decideixen que, durant el captiveri, dedicaran els matins a fer gimnàstica i les tardes a estudiar.

—**Una altra llicència que us heu pres, perquè crec que Dumas no parla en cap moment de fer gimnàstica...**

—No, evidentment! Bertuccio, l'altre personatge preferit, és molt diferent de l'original. Dumas el fa el clàssic home operatiu, eficient, complidor, lleial i fins i tot un punt rude. El meu Bertuccio, en canvi, encara que també és molt eficient, és molt més humà, molt més tendre i educat. En la seva feina com a encarregat del servei, per exemple, no hi ha cap altra cosa que apreciï més en les persones que la puntualitat. Per la puntualitat, és capaç de valorar-les: sap que Avel·lí Danglars, un dels quatre malvats de l'obra, és un personatge vulgar perquè arriba uns quants minuts tard a una cita important.

Com va sorgir la idea de relatar la dictadura franquista en una novel·la gràfica que a la vegada és una versió lliure d'*El Comte de Montecristo* d'Alexandre Dumas?

—*El Comte de Montecristo* va ser la primera novel·la en majúscules que jo vaig llegir. Tenia uns dotze anys i me la va deixar un amic meu. Era un llibre

—Creieu que una de les raons bàsiques que expliquen la fascinació de tants lectors pel Comte de Montecristo és que representa la justícia absoluta, i que per tant és un personatge que dóna consol? I encara més en dóna el vostre, que viu en un context tan injust com el franquisme.

—Sí, segurament. De fet, *Montecristo 41* és una història balsàmica. Ara bé, això no treu que ell no tingui unes raons exclusivament personals que el porten a executar la seva venjança. La seva mobilització no és, en absolut, per unes raons socials o col·lectives. Simplement, a ell tres o quatre personatges li van fer una gran putada de jove, i la vol tornar, prenent-se la justícia pel seu compte. És a dir: és un personatge que bàsicament actua per ell; fins i tot, al final del llibre, es pregunta si no s'ha excedit en la seva venjança.

—Algunes de les millors escenes del llibre transcorren a Venècia.

—És una ciutat que m'estimo moltíssim; després de Barcelona, la que més. Especialment, el barri del Dorso Duro,

on hi ha un hotel on vaig sovint, i on em guarden, a recepció, una taula de dibuix que em treuen cada cop que hi vaig. Per aquesta raó vaig voler que les escenes del Carnaval, que Dumas a la seva novel·la situa a Roma, s'esdevinguessin a Venècia.

—Penseu que el Comte de Montecristo és un dels personatges més estèticament fascinants de la història de la literatura?

—Sí. Juntament amb alguns altres. Per exemple, un altre comte: Dràcula. Té una elegància i un poder de seducció increïbles. Després hi podríem posar el Gran Gatsby, Lord Byron, que era un autor però també jugava a ser com un personatge literari... I, certament, pocs més.

—L'heu dibuixat fent que tingués una certa retirada a vostè: bigoti sense barba, cabells llargs cap enrere... O és que li imiteu el look?

—Sí. Però és que tots els autors s'escriuen —o es dibuixen— una mica a ells mateixos. Thomas Mann s'escriu a ell mateix quan conta la història de Hans Castorp a *La muntanya màgica*. I jo

m'he dibuixat a mi mateix en dibuixar el Comte; això sí, a ell l'he fet més guapo: com a mi m'agradaria ser.

—Penseu repetir l'operació de versionar una gran obra literària en una novel·la gràfica?

—Sí. La novel·la gràfica és un gènere amb moltes possibilitats. Té molt més futur que no present. Si el còmic és un curtmetratge, la novel·la gràfica és una pel·lícula. Així, el que tinc pensat és, a partir de dues altres grans obres universals, completar una trilogia de la història del nostre país. Montecristo 41 abraça el franquisme. Doncs ara faré una altra novel·la que abraçarà des del començament de la República fins al final de la Guerra Civil, i que estarà basat en l'Odissea d'Homer. I, més endavant, en faré una altra de basada encara no sé en quina obra, que abraçarà des dels inicis de la transició fins al cop d'estat fallit de Tejero i els seus superiors. Totes tres configuraran unes memòries a llapis de la història de Catalunya.

Pere Antoni Pons

Alfons Llorenç

Trossos i mossos

Caesar

Entrava triomfalment per un pont d'acreditades victòries, el Milvi. Un viaducte del segle II aC restaurat pels Borja; ho signen els seus escuts en les baranes. Un exèrcit de cardenals, prelats i dignataris havia creuat el riu per sortir a l'encontre del vencedor. Cèsar Borja —"Aut Caesar, aut nihil"—, arquebisbe de València abans, i ara capità general de l'Església, havia restituit la sobirania de la Santa Seu, guanyant la guerra d'alliberament dels odiats administradors, que s'havien apropiat dels estats pontificis i, com a dèspotes, els espremiaven i esclavitzaven; retornava l'esperit del dret romà encarnat als Furs valencians i els ciutadans el rebien amb crits de "Llibertat!". Entre coets i salves, una desfílada que recordava les dels emperadors victoriosos; en directa al·legoria, deu carrosses com a "roques" valencianes exhibien les glòries de Juli Cèsar. Fou un dels més grans dies de la més ex-

Fa cinc-cents anys Cèsar fou mort amb traïdoria, defensant la llibertat del regne de Navarra.

celsa capital de l'orbe. El més excel·lent capità d'Europa, l'exemple del polític per a Maquiavel "a qui imitaria sempre si jo fora príncep", avançà fins al tron del sobirà més alt del món, el papa, son pare, s'agenollà davant d'ell, li besà els peus. Però, el pontífex, que, emocionat, plorava i reia a la volta, el feu alçar i, trencant tot protocol, l'abraçà. Cèsar, segons un emprenyat cerimonier Burckard, "féu un breu parlament en llegua vulgar... El papa també li respongué en vulgar, per la qual cosa no els vaig entendre". Era la fidelitat al seu català de València, portat al cim del renaixement per dos majestats que es feien identificar amb el cognom "Valentinus", "Valencià". Fa cinc-cents anys, el 12 de març del 1507, Cèsar fou mort amb traïdoria, defensant la llibertat del regne de Navarra contra els castellans, al setge de Viana; descansa a l'atri de santa Maria, "amb poca terra, el que tota la tenia".